

Aan de Gemeenteraadsleden van Leidschendam-Voorburg,

De Wereldgezondheidsorganisatie WHO heeft recent (22 september) een vuistdik rapport uitgegeven waarin de advieswaarden voor de maximum toegelaten concentratie van vervuillende stoffen in de lucht op basis van wetenschappelijk onderzoek werden geactualiseerd (Overzicht van veranderingen in Bijlage 1). Hoofdconclusie is dat Luchtvervuiling al schadelijk voor de gezondheid is bij significant lagere niveaus dan we tot nu toe dachten.

Dat luchtvervuiling ongezond is, zal u bekend zijn. COPD en astma zijn bekende gerelateerde kwalen, maar de effecten van luchtvervuiling gaan verder dan dat. In 2015 berekende het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) dat het levensduurverlies door (langdurige) luchtverontreiniging in Nederland gemiddeld 13 maanden is, waarvan ongeveer vier maanden door blootstelling aan mengsels vertegenwoordigd door NO₂ en negen maanden door fijn stof (PM₁₀ fijnstof). Een vlotte berekening gebaseerd op de schatting van de Gezondheidsraad (2018) van 12.000 door luchtvervuiling veroorzaakte doden per jaar geeft aan dat er in Leidschendam-Voorburg elk jaar *meer dan 50 luchtverontreiniging gerelateerde sterfgevallen* zullen voorkomen. Gezien de nieuwe bevindingen van de WHO zal dit een ietwat optimistische schatting zijn. Er is nog veel verbetering van de luchtkwaliteit gewenst.

Een door de tweede kamer aangenomen motie vroeg de regering aanvullende maatregelen te nemen (<https://www.parlementairemonitor.nl/9353000/1/i9vvij5epmi1ev0/vlmugrqchayt>). Staatssecretaris Van Weyenberg heeft in een brief aan de kamer toegezegd de kamer voor het zomerreces hierover te informeren in het kader van de voortgangsrapportage Schone Lucht Akkoord.

Ook de EU gaat de bestaande normen opnieuw bekijken. Pas in 2024 of 2025 kunnen nieuwe standaarden worden verwacht.

Gezien deze ontwikkelingen is het gewenst om de plannen in Leidschendam-Voorburg tegen het licht te houden. Volgens gegevens en prognoses van RIVM wordt de luchtkwaliteit in Voorburg beter, maar zal in 2030 niet aan de advieswaarden van de WHO worden voldaan. Aanvullende maatregelen zullen moeten worden overwogen (grafiek in Bijlage 2).

De luchtmeetgroep LV2 (Leidschendam-Voorburg) heeft in bijgaand artikel in "Het Krantje" (Bijlage 3) de problematiek in het algemeen aangeduid. Graag wil LV2 de gemeenteraad verder inlichten over knelpunten in de gemeente, de maatregelen die mogelijk zijn, en maatregelen waarmee in andere gemeentes successen worden geboekt.

Ik verzoek de griffie het item luchtkwaliteit te agenderen voor een volgende (beeldvorming) vergadering. LV2 zal gaarne bijdragen.

Namens LV2,

F.B. Kets

25 oktober 2021

Bijlage 1: Vergelijking EU Norm en WHO adviezen.

De grenswaarden die door de EU-Norm en de WHO adviezen worden gegeven zijn (in $\mu\text{g}/\text{m}^3$) :

	EU-Norm (NL) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	WHO 2005 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	WHO 2021 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
<i>NO₂ jaargemiddelde</i>	40	40 ¹	10
<i>NO₂ daggemiddelde</i>	- Niet gegeven -	- Niet gegeven -	25
<i>NO₂ uurgemiddelde</i>	200 max 18 x	200	200 (niet gerevalueerd)
<i>PM₁₀ jaargemiddelde</i>	40	20	15
<i>PM₁₀ daggemiddelde</i>	50 max 35 x	50	45
<i>PM_{2.5} jaargemiddelde</i>	25	10	5
<i>PM_{2.5} daggemiddelde</i>	- Niet gegeven -	25	15

Gedurende een jaar mag de gemiddelde vervuiling het aangegeven jaargemiddelde niet overschrijden in verband met lange termijn gezondheidseffecten.

Gedurende een dag mag de gemiddelde vervuiling het aangegeven daggemiddelde niet overschrijden in verband met acute gezondheidseffecten. In de EU norm, zoals in Nederland toegepast, is een beperkt (maar niet klein) aantal overschrijdingen toegestaan.

¹ Uit het WHO rapport van 2005:

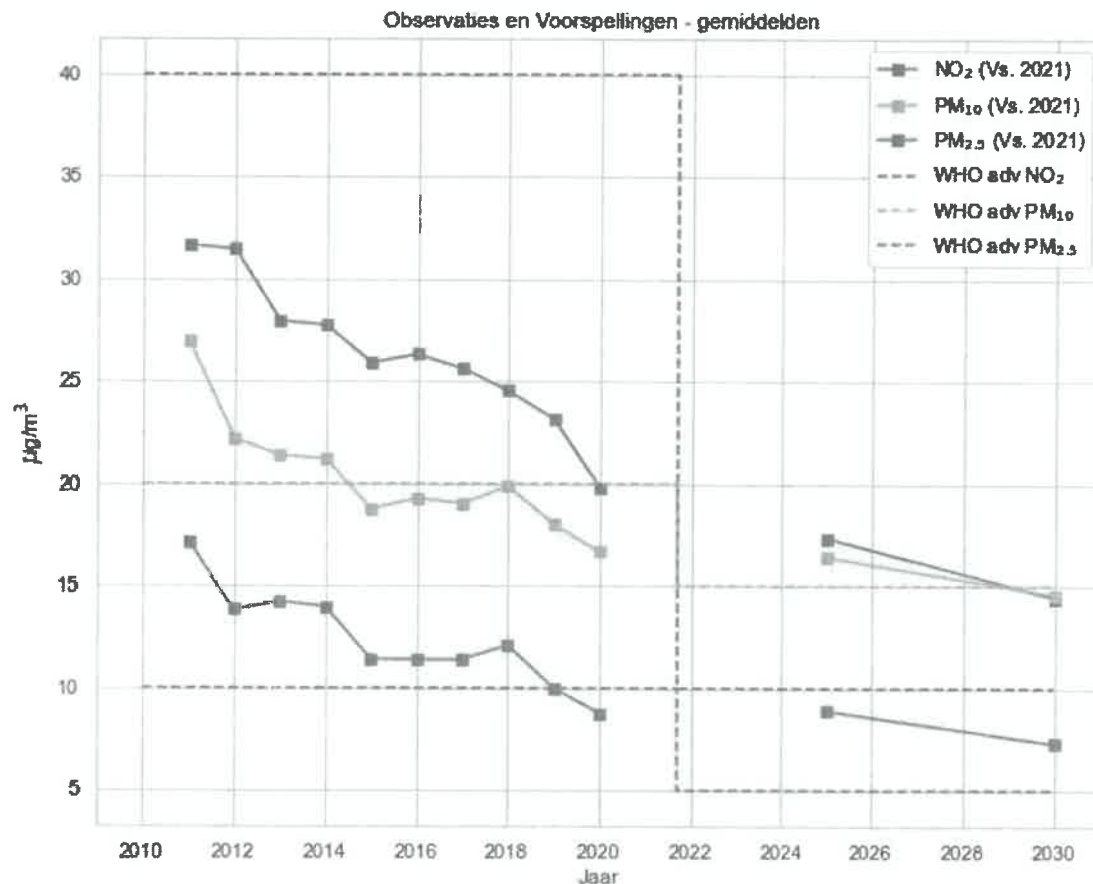
"The present guideline was set to protect the public from health effects of the gas NO₂ itself. .... If, instead, NO₂ is monitored as a marker for the concentrations and risks of the complex combustion generated pollution mixtures, a lower annual guideline value than 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ should be used instead."

In Nederland wordt de NO₂ waarde gezien als indicator voor uitlaatgassen.

Bijlage 2: Verloop van luchtvervuiling in periode 2011 - 2030

Overzicht van jaargemiddelde vervuiling, als berekend in Leidschendam-Voorburg door RIVM.

Prognoses zijn op basis van bestaand beleid.

Afleiding van deze gemiddeldes is op basis van waarden afgelezen van de Grootchalige Concentratie Kaarten. Er zijn 6 blokken gekozen in het gebied rondom de Vliet, waar de waarden werden afgelezen. Van deze waarden werd vervolgens het gemiddelde berekend.

De vervuiling met het fijne (en ongezonde) fijnstof PM_{2,5} en van de indicator voor uitlaatgassen NO₂ zal in 2030 hoger zijn dan de WHO advieswaarde. De gemiddelde vervuiling met het wat grovere fijnstof PM₁₀ in dat jaar is dan wel (net) lager dan de geadviseerde waarde. Men moet ermee rekening houden dat in gedeeltes van Leidschendam-Voorburg de vervuiling met PM₁₀ hoger zal uitpakken dan het hier gegeven gemiddelde en daarmee boven de advieswaarde zal uitkomen. De NO₂ concentratie hangt sterk af van de locatie in de gemeente: de concentratie voor buurten in de nabijheid van snelwegen zal ruim uitkomen boven het gemiddelde als gegeven in de grafiek.

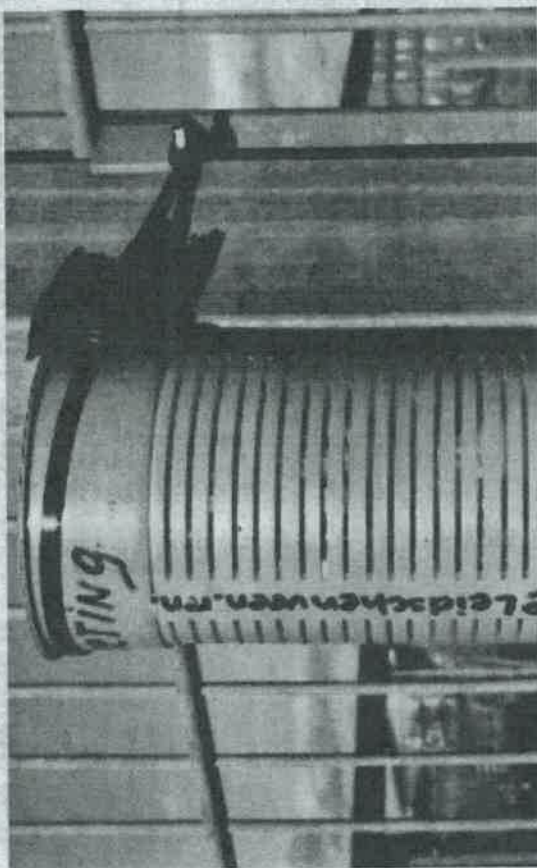
Luchtkwaliteit L'dam-V'burg binnen norm maar niet gezond

Luchtkwaliteitsmetingen moeten worden gerelateerd aan normen. Normen betreffen het gemiddelde over een langere tijdsperiode, en het vergelijken van een enkele meting daaraan heeft beperkte waarde. Ernstig is dat de wettelijke normen waarmee vergeleken wordt veel te slap zijn, en beperkt recht doen aan gezondheidsrisico's. Metingen kunnen beter worden vergeleken met de recent gepubliceerde advieswaarden. Dan komt het beeld. De in de zomer gemeten luchtkwaliteit is dan niet een factor 2 beter dan de norm, maar een factor 2 slechter dan wat gewenst is.

Door Frans Kets

Luchtvervuiling in Leidschendam-Voorburg wordt gemeten met een aantal officiële RIVM meetstations in de omgeving, apparatuur van de burgermeetgroep LV2 en sinds kort met Palmesbuisjes van de gemeentete. Zo doet LV2, gesteund de gemeente, in Voorburg West metingen voor de vervuiling door uitlaatgassen (NO₂) met Palmesbuisjes, een meetmethode die één meting per vier weken oplevert – er zijn 13 meetperiodes nodig om een jaaroverzicht te krijgen. De gemeente meet zelf bij de Mall of the Netherlands met dezelfde techniek en heeft over de eerste meting recent gepubliceerd.

Eén van de wettelijke normen waaraan moet worden voldaan is

Luchtvervuiling in Leidschendam-Voorburg wordt gemeten met een aantal officiële RIVM meetstations apparatuur van de burgermeetgroep LV2 en sinds kort met Palmesbuisjes van de gemeente (zie foto)

dat de gemiddelde concentratie van de vervuulende stof gedurende een jaar niet groter mag zijn dan een gegeven normwaarde (voor NO₂: 40 µg/m³ (microgram per kubieke meter)). De ervaring heeft geleerd dat de NO₂ vervuiling in de zomer laag is, en in de herfst en winter hoog. Verschillen van straat tot straat zijn over het jaar meestal consistent – een functie van de verkeersdruk. Feit is dat zomerse metingen bijna altijd een (te) optimistisch beeld geven; de metingen in Voorburg West en de

metingen bij The Mall geven in juli lage waarden aan en voldoen daarmee ruimschoots aan de norm. Echter, de in Nederland gehanteerde wettelijke norm is slap, een compromis tussen wat in het verleden wettelijk werd geacht voor gezondheid en wat haalbaar voor de industrie. De Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) gaf in 2005 advieswaarden, gebaseerd op onderzoek van de gezondheidsrisico's, waarmee men de metingen ook kunt vergelijken. De adviezen

zijn (hele) recent verscherpt, gebaseerd op meer dan 16 jaar wetenschappelijk onderzoek. Cassen en heel kleine stofdeeltjes die diep in de longen indringen worden heel wat gevaarlijker geacht dan 16 jaar geleden.

In het op 22 september verschenen vuistdikke rapport "WHO global air quality guidelines" staan de nieuwe advieswaarden. Zo is de advieswaarde voor NO₂ vervuiling van 40 µg/m³ voor het jaargemiddelde een factor 4 verlaagd: 10 µg/m³.

Ook de fijnstof adviezen zijn aangepast

Dit rapport drukt ons met de neus op de feiten. De lucht in Leidschendam-Voorburg is niet gezond. De jaargemiddelde NO₂ concentratie op de meeste locaties in Leidschendam-Voorburg is nu tussen de 20 en 30 µg/m³ (getak voor 2019), een factor 2 tot 3 boven de WHO advieswaarde. De stikstof metingen in Leidschendam van juli mag dan wel ruimschoots onder de norm van 40 µg/m³ vallen, maar met de nieuwe WHO advieswaarde komt de vervuiling niet een factor twee onder de WHO advieswaarde uit, maar een factor twee erboven. Conclusie: niet gezond.

Leidschendam-Voorburg heeft in het rapport Actieplan Luchtkwaliteit 2016-2020 de ambitie geformuleerd dat in 2030 geen enkele inwoner in de gemeente blootgesteld wordt aan een hogere concentratie dan de WHO-advieswaarden. Deze WHO adviezen zijn nu aangescherpt. Met de gemeenteraadsverkiezingen op komst zullen de politieke partijen nu moeten aangeven in hoeverre zij met de kennis van nu de gezondheidsbelangen van de burgers mee willen wegen, en wat voor een maatregelen zij willen treffen om de luchtkwaliteit te verbeteren. De bronnen van NO₂ vervuiling zijn bekend, en voor een groot gedeelte lokaal, en te beïnvloeden. Gemeenteraad, politieke partijen, gemeente, wat gaan jullie eraan doen?